ANUL VIII. ARAD, Miercuri 16/29 Ianuarie 1919. Nr. 12.

ABONAMENTUL:
Pe un an . . 80·— Cor.
Pe jumătate an 40·— „
Pe 3 luni . . 20·— „
Pe o lună . . 7·— „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . 100 franci
Telefon
pentru oraș și interurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație. Mulțumite publice și Los deschis costă șirul 1 Cor. Manuscriptele nu se înapoiază.

Căminul studențesc.

Un vis vechiu al tuturor generațiunilor de studenți români de până azi, a luat acum ființă. Este prilej binevenit să se înfăptuiască deodată cu idealul național și această teză unghiulară din programul tuturor bărbaților noștri de educație, cu înțelegere pentru lipsurile de cari au avut parte tinerimea noastră universitară până azi. Intemeierea căminului studențesc întrunește aprobarea generală a lumii românești și toate partidele din vechiul regat salută gestul frumos al ministrului de culte și instrucțiune publică domnul dr. Angelescu. Pentru noi Ardelenii și Bănățenii e de ajuns dacă ne-aducem aminte de luptele noastre de-aici cu neajunsurile toate ale vieții studențești universitare, pentruca să ne facem o ideie oarecare despre situația vieții dela universitățile din România: București și Iași. Nici cei de dincolo n'au fost mai fericiți ca noi, cu deosebirea, că societatea fiind românească, aceasta nu le-a lipsit.

Consiliul de miniștri la propunerea ministrului de culte, dr Angelescu, a acordat pentru înființarea unui mare cămin studențesc în București suma de 1 milion lei. In camin vor fi 3000 de paturi, cari îndatăce se va deschide circulația de trenuri directă între București și Franța, vor fi aduse din Paris, de unde le-a și comandat guvernul, acasă.

Importanța istorică a acestui început serios, pentru adevărata cimentare a Unirii — nu are lipsă de comentar lung. Fără voie ne abatem însă privirile spre trecutul nu de mult apus, când instituțiunea de azi era un tablou al visurilor noastre. In treacăt amintim luptele studențimii române din București prin cele două organe ale sale — în anii 1913—14, pentru consolidare și atingerea în sfârșit a scopurilor, cari dacă se puteau înfăptui în dimensiunile programului, înainte de 1914, unitatea culturală a Românilor era cu mult mai puternică.

Ne aducem aminte mai cu dinadinsul de luptele, de lipsa mijloacelor de luptă, de viața aceea mizerabilă, ce se chema viața univer sitarilor români din Pesta, din Cluj, — de viața copiilor nimănui. S'a pornit ce e drept și o activitate ziaristcă intensivă pentru sanarea stărilor cu adevărat deplorabile de atunci, care a culminat în articolul dlui Octavian Goga și și-a avut succesul frumos, prin cele 10 mii cor. dăruite de mecenatele Stroescu pe seama **Copiilor nimănui.** De-atunci iarăș nu s'a mai făcut nimic.

Studențimea înviorată s'a pus însă pe o muncă mai intensivă, care deși necesita un ajutor bănesc minimal — la 1914 i-a mistuit fondurile și a rămas, la Cluj, mai săracă decât cum fusese vr'odată, încât **socoliștii** români din Cluj, poate că s'au și bucurat de isbucnirea răsboiului, care i-a scăpat acum pentru totdeauna de-o viață amărîtă și plină de decepții.

Căminul uriaș din București, va fi confortabil pentru 3000 de studenți; cu două sute locuri gratuite, pentru 50 din România veche, 150 pentru provințele nouă. Pentru ceilalți 2800 se vor fixa niște taxe minimale.

Intruniți trei mii de studenți români, într'o casă, la o masă, se va începe adevărata și puternica primenire națională, adevărata creștere românească, — se va desăvârși unirea.

Un zid înalt, munții Carpați, dincolo un oraș mare și de-asupra lui soarele. Pentru noi acest tablou închipuia Bucureștii, cultura noastră națională, fericirea neamului românesc. De-acolo am așteptat-o, acolo au lăsat-o providențiali apostoli ai culturii nastre naționale, ca amanet, ce azi voim să ni-se reîntoarcă. Am împrumutat cu sute de ani înainte cultura noastră dacică — am amanetat-o; — azi, când munții Carpați sunt porți deschise, uși fără zăvoare, deschise largi aceluiaș neam, împrumutul dat odinioară, ni-se redă fără rugăminți, de patria mamă. Mama noastră adevărată, România, s'a gândit la noi, cei nou veniți sub aripile sale și ne-a pregătit o surprindere plăcută, cea dintâiu, dintre atâtea, câte ne păstrează.

Noua instituțiune culturală, pe lângă scopul ei curat omenesc, atinge nivelul idealelor noastre naționale. De acum înainte se vor intruni la București an de an trei mii de studenți universitari români — veniți din toate colțurile românismului. An de an sute de inși se vor reîntoarce din nou la vetre, și cu fiecare ins reîntors din orașul cu soarele, se va aprinde și aici și acolo aceeaș nouă lumină intensivă, ce nu se va mai stinge niciodată. In câțiva ani de pe pământul românesc, umbrele cari s'au așezat în straturi, vor fi alungate, și frigul ce ne-a cuprins, alungat de-o nouă căldură, neartificială, de căldura binefăcătoare a soarelui românesc.

Tr. P. N.

Evenimentele zilei.

SITUAȚIA GENERALĂ.

Ni-se telegrafiază din Sibiiu:

Situațiunea diplomatică și militară a neamului românesc este nu se poate mai bună. Ententa recunoaște drepturile firești la unitatea națională a Românilor.

Armata română a primit ordin să înainteze spre interiorul Ungariei.

Este aproape sigur, că două diviziuni românești împreună cu trupe franceze vor pleca în curând la Budapesta.

Se știe doar că armatele române sunt armate de-ale ententei și au dreptul să ocupe toate punctele strategice ale fostei Ungarii.

CUI II SUNĂ AVERTISMENTUL ENTENTEI?

Comunicat oficial al Consiliului Dirigent din Sibiiu.

Din Sibiiu ni-se comunică: **Am luat la cunoștință publicațiunea datată de consiliul militar suprem din Versailles, transmisă prin agenția Havas. Avertismentul puterilor entente, întrunite la conferința de pace, a fost dat având în vedere tocmai abuzurile guvernului maghiar, care în timpul din urmă s'a folosit de violențe, pentru a-și revendica stăpânirea asupra unor ținuturi curat românești.**

Sperăm, că în timpul cel mai scurt se va sista activitatea bandelor săcuiești și a trupelor iregulare, cari voiesc să-și afirme drepturi asupra unor ținuturi, prin aplicarea violenței, prin răspândirea anarhiei.

De asemenea vor înțelege și alți vecini, că violența pusă în practică de ei nu poate decât să scoată și mai bine în evidență neîndreptățirea pretenziunilor lor, ridicate asupra unui teritor etnic pur românesc.

Avem la dispoziție date neîndoioase, că mișcarea bolșevistă, precum și greva aplanată de curând sunt arme, de cari oficialitatea maghiară și funcționarii maghiari s'au folosit în ultima lor disperare, pentru a ajunge distrugerea regatului român întregit, — dupăce cu mijloace cinstite s'a convins că ordinea din rândurile noastre nu se poate strica.

Am constatat, că ițele organizării grevelor duc de-adreptul în Ungaria, unde în serviciul scopului sunt angajate elemente, cari nu au nimic de-a face cu socialismul ori cu munca productivă industrială și sunt organizați și susținuți chiar în contra voinței muncitorilor.

Față de vechii funcționari de stat maghiari, cari în mod ilegal și-au ridicat leafa pe trei luni înainte, Consiliul Dirigent a purces după cum cere dreptatea. Și față de astfel de abuzuri își va ști face întotdeauna datorința.

Consiliul Dirigent își înțelege pe deplin datorința de-a griji de ordinea publică și de averile publice și în momentul de lipsă nu va ezita să aplice pentru sanarea răului mijloacele cele mai energice.

CONSILIUL DIRIGENT A PRIMIT COMPLETĂ SATISFACȚIE DIN PARTEA ENTENTEI.

Suntem informați din isvor autentic că ententa a aprobat demersurile Consiliului Dirigent din Sibiiu, atât în chestia bolșevicului Apáthy ce provocase uciderile din Țigani aruncând un haraciu de 1 milion de coroane pe populația Clujului, cât și în ce privește măsurile de administrație în Ardeal. La început, în urma inzistenței guvernului maghiar, ententa a pornit investigații amănunțite, ca să se convingă dacă are ori nu Consiliul Dirigent dreptatea pe partea sa.

Șeful statului major al generalului Berthelot, generalul PATHY, a fost încrezut cu cercetările. Consiliul Dirigent a prezintat probe pozitive decisive atât în ce privește arestarea lui Apáthy, cât și asupra dreptului de administrație românească.

Generalul Pathy a cercetat Clujul și localitatea Zalău, s'a convins personal de realitatea lucrurilor, a cercetat toate cauzele cari au determinat Consiliul Dirigent să ia măsurile necesare.

Constatăm cu bucurie că Consiliul Dirigent a repurtat o victorie strălucită. Punctul de vedere al Consiliului Dirigent a fost acceptat și aprobat în întregimea sa de către ententă.

Răuvoitorii și cârtitorii din Budapesta sunt reduși la tăcere.

Intors din Cluj generalul Pathy este încă în Sibiiu.

Ungurii desfiinţează gardele româneşti.

Ziarele maghiare scriu, că vicecolonelul *Nebovitzky Tivadar* a adus la cunoştinţa Consiliului naţional român din Oradea-mare, că pune sub comanda sa gardele româneşti din Bihor, cari până acum aveau comanda proprie. Speră, că Consiliul naţional nu va pune piedeci la executarea acestui ordin. Intrucât nu va observa destulă prevenire, va desfiinţa gardele şi le va sista plata.

La măsurile acestea, cari nesocotesc orice drept, n'avem de zis decât că Ungurii îşi fac de cap. In felul acesta ni se pot cauza supărări neplăcute, dar cu atât mai repede va urma o desfăşurare a lucrurilor. Totuş e prea mare îndrăzneală, să nu-i zicem altfel, ca un vicecolonel maghiar să-şi revendice dreptul de comandă asupra gardelor noastre. Aceasta înseamnă o provocare vădită la adresa Românilor.

Monarhiştii din Portugalia învinşi.

Am anunţat, că în Portugalia au isbucnit mişcări pentru introducerea din nou a regalităţii. Agenţia Havas are informaţia, că lupta s'a sfârşit cu învingerea republicanilor.

Ziarele din Madrid au informaţia, că exregele Manuel ar fi în Spania ori Portugalia.

Conferinţa de pace.

Liga naţiunilor.

Paris. — Agenţia Havas anunţă: Conferinţa aliaţilor a ţinut ieri şedinţă plenară. Delegaţii au sosit începând dela orele 2 şi 30 minute d. a. La 3 ore Clemenceau a deschis şedinţa. Au primit fără schimbare procesul verbal al şedinţei din urmă. După acestea Clemenceau a cetit proiectul de rezoluţie despre alianţa popoarelor, care e de cuprinsul următor:

Conferinţa a examinat propunerea privitoare la formarea alianţei popoarelor şi constată, că pentru menţinerea ordinei în lume, pe care puterile aliate o întemeiază e de mare însemnătate să se creeze atari organe în activitatea internaţională, cari să asigure împlinirea îndatoririlor internaţionale şi să dea garanţă împotriva războiului.

Liga, care va fi o parte integrantă a contractului de pace, trebue să fie deschisă înaintea tuturor popoarelor civilizate, cari merită încredere.

Membrii ligei se vor întruni la anumit timp în conferinţe internaţionale.

După aceasta a vorbit *Wilson.*

Regularea chestiilor ridicate la suprafaţă prin acest războiu este deplină. Regularea aceasta, probabil, nu va fi pe placul tuturor. Trebue să mulţumim opinia publică a omenimei întregi. Războaiele apasă mai mult inima bătrânilor, femeilor şi copiilor. Aceasta este inima omenimei. De aceea omenirea doreşte fierbinte, ca astfel de încrecări să nu mai fie. Trebue să creăm pace statornică. In mâinile beligeranţilor ştiinţa a ajuns un mijloc pentru nimicirea civilizaţiei. Trebue să ne îngrijim în viitor, ca ştiinţa să rămână în proprietatea civilizaţiei pentru desvoltarea operei de pace. In Statele-Unite încă este voinţa pentru înfăptuirea alianţei popoarelor, este voinţa care nu rezultă din teamă, ci dintr'un ideal. Lucrul lor ar fi fost zădarnic, dacă chestiile teritoriale nu s'ar putea aranja pe calea alianţei popoarelor. Aceasta ar aduce mari decepţii.

După Wilson a vorbit *George Lloyd.*

Dacă ar fi fost şi cea mai mică îndoială, că oare, va reuşi alianţa popoarelor, îndoiala aceasta ar fi dispărut la aspectul care ni s'a desfăşurat Sâmbăta trecută, când am cercetat ţinuturile, cari, înainte cu câţiva ani au fost cele mai frumoase chiar într'o ţară foarte frumoasă. Am călătorit ore întregi în ţinuturile pustiite, cari nu mai semănau a teritorii locuite cândva de oameni, ci ca pustietatea unor ţinuturi nimicite cu totul şi de nerecunoscut.

Intr'adevăr e vremea, să aplicăm altă metodă la aplanarea conflictelor, decât metoda masacrării organizate. Nu ştiu dacă vom avea succesul dorit, dar însaş încercarea înseamnă succes.

Ministrul preşedinte al Italiei, *Orlando*, aminteşte jertfele enorme aduse în războiul acesta de popoarele aliate. Astăzi intră în vigoare în nobila şi glorioasa Franţă dreptul popoarelor.

Burgeois a spus următoarele: Popoarele nu mai vreau să se repetească grozăviile, de care am avut parte în aceşti patru ani din urmă. Ştiinţa, zi de zi, ajunge la descoperiri nouă; ce devastări înfricoşate poate pricinui progresul acesta într'un nou războiu.

Dvoastră puteţi dicta încă acum hotarele conform aspiraţiilor popoarelor. Dvoastră puteţi uza de constrângere. Să vă aduceţi numai aminte, cari au fost statele, cari la Haga n'au votat cu noi: tocmai acelea, cari în cursul războiului s'au întors în contra noastră. Dacă se va creia judecătoria cu sancţiunea necesară, putem intra cu deplină linişte în biserica păcii dela Haga.

După ce au vorbit şi reprezentanţii altor state, Clemenceau constată că toţi aprobă înfiinţarea ligei naţunilor. In comitetul ligei popoarelor puterile mari vor avea câte doi reprezentanţi. Celelalte puteri, laolaltă, vor avea cinci reprezentanţi.

Delegaţii statelor mici au cerut mai mulţi reprezentanţi.

Brătianu a cerut ca România să trimită reprezentant în comitetul ligei naţiunilor şi în comisia pentru porturi şi navigaţie.

Proiectul de rezoluţie s'a primit fără schimbare.

Conferinţa a primit: 1. propunerea privitoare la liga popoarelor,

2. hotărârea ca să se trimită comisie care să stabilească despăgubirile, pe cari duşmanul trebue să le plătească, anume: cât poate plăti, în ce formă şi în ce timp. In comisia aceasta puterile mari trimit cinci membri, iar celelalte toate alţi cinci;

3. propunerea pentru trimitere a unei comisii care să stabilească răspunderea pentru isbucnirea războiului şi pedeapsa;

4. comisia pentru stabilirea condiţiilor internaţionale de muncă;

5. comisia pentru studiarea porturilor, căilor de navigaţie şi căilor ferate.

După observările lui *Hymans* şi *Brătianu* s'a primit propunerea ca proxima şedinţă, în care statele mici vor alege delegaţii în cele cinci comisii, să se ţină Luni.

*

Din New-York se anunţă prin radiografie: Belgia, Sârbia şi România cer să li se acoarde pentru conferinţa de pace dreptul de a se reprezenta acolo printr'un număr mai mare de membri. Cu toate obstacolele, aceste ţărişoare vor fi satisfăcute. Vor lua parte la toate şedinţele în cari se vor pertracta chestiile ce-i privesc.

*

In şedinţa de Luni aliaţii au pertractat despre programul comisiunilor financiare, economice, de marină şi de dreptul privat.

După amiazi au continuat discuţiunile în chestiunea coloniilor germane. In comisiunea aliantei popoarelor Belgia este reprezentată prin Hymans, Sârbia prin Vesnici; în comisiunea care are să constate responsabilitatea pentru războiu Sârbia e reprezentată prin Jovanovic Slobodan, România prin Rozescu, iar Grecia prin Polytis; în comisia afacerilor muncitoreşti: Belgia e reprezentată prin Vandervelde, iar Boemia prin Benes.

Coloniile germane.

Londra. — (Reuter). După informaţia din Paris a lui *Times*, în cursul desbaterilor asupra coloniilor, *Smutz* a prezentat pretenţia Africei de sud la Africa de sud-vest. In acest punct acordul este deplin. Anglia e gata a se mulţumi cu o anumită formă de neutralitate, în schimbul coloniilor Togo, Kamerun şi Africa de sud. Rămâne a se discuta, ce să se întâmple cu insulele Samoa şi cele din Oceanul Pacific.

Chestiunea Banatului.

Ce zice Ionaş Grădişteanu.

Unui ziar i-a făcut următoarea declaraţiune:

In ce priveşte chestiunea Torontalului, nu este absolut nici o deosebire de vederi între liberali şi conservatori.

Şi unii şi alţii ţinem cu orice preţ la integritatea teritorului Banatului, care nu este decât o provincie a vechei Dacii, domeniu istoric al poporului românesc şi în care un stat sârbesc sau slav nu are ce căuta.

De altfel drepturile noastre istorice, geografice şi etnice asupra *întregului* Bănat ne-au fost recunoscute şi prin tratatul de alianţă încheiat între România şi puterile Ententei.

De pe tărâmul acestui tratat nu se va abate nici un Român şi nu există nici o îndoială că drepturile noastre vor fi recunoscute pe deplin, căci Ententa nu consideră un tratat ca „un petec de hârtie".

E clar. D. Grădişteanu declară categoric că, în chestia Banatului, nu poate fi nici o deosebire de opinii între dnii Brătianu şi Tache Ionescu.

Ce zice Tache Ionescu?

In ceea ce priveşte politica din afară, şeful partidului conservator e prea cu dragoste pentru ţara lui şi în acelaş timp minte prea luminată pentru ca să nu susţie interesele statului român cu toată îndărătnicia.

Insă ca adevărat patriot şi bărbat de stat, va susţinea nu numai interesele de astăzi ale României, dar şi interesele ei din viitor.

Adevărata politică naţională pe care e dator să o facă astăzi un bărbat conducător este: să obţie o România cât mai mare, înconjurată cu câţi mai puţini duşmani.

Lupte între Cehi şi Poloni.

Praga. — Ziarele din Praga aduc ştirea despre o luptă mai nverşunată ce au avut-o Cehii cu Polonii în apropiere de localitatea Kacice. Cehii au luat o mulţime de arme şi muniţiuni şi 78 de prisonieri. Polonii dupăce au pendut în morţi 32 oameni şi 51 răniţi s'au retras.

Wilson şi soţia sa,

eri n. a. au făcut o escursiune cu automobilul la Chateau Thierrys, unde au vizitat uriaşele întărituri ale cetăţii bombardate şi biserica. Poporul francez i-a primit cu mare dragoste şi pompă frumoasă.

Jertfele bolşevismului.

Din Berlin se anunţă semioficios, că trupele bolşevice din Estlanda au săvârşit acolo vandalisme nemaipomenite. La gara din Doryad zace 30 de cadavre schingiuiţi în mod bestial — în oraşul Vezenberg 300 de morţi, ucişi tot atât de mişeleşte.

Colonelul House s'a vindecat..

Colonelul House, despre care ziarele aduseseră ştirea că a murit, — ni se anunţă că n'a murit, din contră, s'a însănătoşat, azi a luat chiar parte la şedinţa conferenţei de pace, ca reprezentant al lui Wilson, şi influinţa lui mulcomitoare se şi resimte. A introdus un nou sistem în desbateri, — sistem care simplifică şi accelerează mersul pertractărilor.

Constantinopolul oraş internaţional.

Sultanul în curând va părăsi Constantinopolul. Se va muta probabil în Drinuşa. Constantinopolul va fi declarat oraş internaţional.

Cehii despre avertismentul Ententei.

Zoch Zsupan a declarat unui ziarist, că după părerea guvernului din Praga avertismentul Ententei nu se referă la Cehi, cari n'au ocupat nici un lot de palmă fără învoirea Ententei, ci se referă la Poloni, cari ocupă cu forţa ţinuturi mai ales în Silezia. A mai adaus Zoch, că e foarte greu să se urmeze tratative cu guvernul maghiar, câtă vreme acesta accentuiază necontenit, că procedura Cehilor este nejustă. Din aceste motive nici nu s'a putut relua comunicaţia ferată cu Ungaria.

Aspiraţiunile teritoriale italiene.

Câţiva politiciani italieni au declarat unanim unui ziarist maghiar, că Italia nu va abzice niciodată de porturile Fiume, Triest şi nici de oraşul Görz.

Esuarea încercărilor unguresti de a provoca desordine în Ardeal.

Greva din Ardeal n'a fost făcută de muncitorimea de acolo, ci a fost organizată de guvernul din Budapesta. Ea fost ultima armă desperată cu care guvernul pestan a voit să împiedece lucrările de organizare ale Românilor. De aceea stă grevă guvernul maghiar a legat mari nădejdi fiind de credinţa că va face imposibilă stăpânirea românească în Ardeal. Incercarea a dat greş pe toată linia.

Guvernul maghiar a făcut uz de trei arme nedrepte. Intâiu cu bolşevismul lui Apáthy, care a fost pus la răcoare, redus la neputinţă. Apoi greva, care s'a terminat. Şi a treia armă: forţa brutală, prin organizarea de bande săcuieşti şi trupe iregulare cari să provoace nelinişte. Contra acestor atentate ententa şi-a dat avertismentul său, conform căruia Maghiarii vor trebui să bată în retragere.

Digitized by Central University Library Cluj

Congresul profesorilor

(Sfârşit).

Şedinţa III-a.

Marţi, 8/21 Ianuarie.

La orele nouă profesorii se întrunesc iarăş în sala comitatensă. D. *Vasile Goldiş*, având să întâmpine pe ministrul I. G. Duca care ţine şi interimatul ministrului de instrucţie Dr. Angelescu, roagă prezidiul să scuze înaintea congresului absenţa sa, oricât ar fi dorit să participe şi la desbaterile finale; roagă totodată să fie informat asupra tuturor hotărârilor congresului, înaintându-i-se fără amânare protocoalele.

Înainte de-a intra în ordinea de zi, preşedintele *A. Bârseanu* constată, că e o datorie de onoare pentru acest întâi congres a profesorilor români, să-şi aducă aminte de acel bărbat genial, mare dascăl (urale: Trăiască Nicolae Iorga!) al neamului *Nicolae Iorga* (urale nesfârşite), care a contribuit mai mult la înfăptuirea unităţii naţionale. O telegramă de salut e faţă de acest bărbat mare nu numai un act de cuntoazie, ci şi o datorie.

Telegrama trimisă are următorul conţinut:

Dlui Nicolae Iorga, Bucureşti. Congresul profesorilor români din Ardeal salută cu dragoste, recunoştinţă şi admiraţiune pe marele cugetător, muncitor şi îndrumător al neamului, dascălul dascălilor, model de cinste şi de devotament pentru binele obştesc, dorindu-i vieaţă îndelungată şi fericită spre bucuria şi folosul întreg al neamului românesc.

Preşedintul: *Andreiu Bârseanu.*

Cursul pregătitor pentru profesori. Recrutarea profesorilor.

Statul român în noua sa formaţiune — raportează prof. *G. Precup* — prin anexarea alor 26 comitate şi luarea imperiului în acest teritor, a ajuns stăpân peste mai multe şcoale de stat, secundare şi de specialitate. Interesul culturii româneşti şi rezoane superioare de stat reclamă, ca învăţământul în toate şcoalele să fie românesc. In consecinţă e nevoie să se recruteze de urgenţă profesori români. Chestiunea aceasta trebuie să preocupe în primul rând congresul actual al profesorilor. Prezintă congresului următoarele propuneri — întregite în cursul discuţiilor:

1. Pentru pregătirea profesorilor de învăţământ secundar şi special, resortul instrucţiei să pună la cale de urgenţă două cursuri, unul practic şi altul teoretic. La cursuri să fie admişi: a) studenţii universitari, cari au făcut 4 semestre la vre-o facultate de litere-filozofie-ştiinţe, cu obligamentul să-şi completeze ulterior examenele; b) absolvenţii facultăţilor noastre de teologie şi preoţi mai tineri cu aptitudini literare, precum şi alte persoane cu pregătiri literare şi cultură specială.

Toţi aceştia să fie plasaţi la liceele româneşti de dincoace ori dincolo de munţi, având să facă practica lângă profesorii de specialitate. Cursurile practice să înceapă încă în semestrul al doilea al anului şcolar curent.

In vacanţă vor urma apoi cursurile teoretice la universităţile româneşti. După terminarea acestor cursuri, candidaţii vor primi un certificat, în temeiul căruia resortul instrucţiei îi va aplica după trebuinţe. Toţi candidaţii vor fi obligaţi să urmeze cursurile teoretice în doi sau trei ani consecutivi, când vor trebui să treacă un examen de capacitate.

Pentru uniformizarea învăţământului, la cursul de l. română, istoria Românilor şi geografia ţinuturilor româneşti ar fi de dorit să participe şi profesorii titulari, precum şi profesori neromâni, cari voiesc să intre în învăţământul român.

2. Profesorii români dela şcoalele neromâne să fie reclamaţi pentru statul român.

3. Profesorii pensionari, apţi de a servi, să fie primiţi şi aplicaţi.

Referitor la pregătirea pentru viitor a profesorilor români, dorinţa congresului este, ca factorii în drept ai învăţământului superior — dimpreună cu resortul instrucţiei — să chibzuească toate mijloacele: creiarea de burse, camine studenţeşti, trimiterea profesorilor în străinătate, în Anglia şi America mai ales — prin ce s'ar facilita pregătirea viitorilor profesori şi li-s'ar asigura însuşirea celor mai nouă şi mai practice metode de educaţie. Numai astfel se poate croi adevărata cale pentru viitoarele generaţii ale statului român şi numai astfel cultura românească se va clădi pe temeliile cele mai solide.

Dr. Liviu Câmpian, esmis al ministrului român de instrucţie, anunţă congresului, că min. dr. Angelescu a obţinut un milion de lei pentru deschiderea cu 1 Febr. v. a unui camin studenţesc. Studenţii vor avea aici hrana şi chiria gratuit, iar cei cari vor să locuească în case private vor primi hrana zilnică pentru 100 lei lunar. Ar fi bine să se intervină, ca de acest favor să se împărtăşească şi profesorii cari ascultă cursurile proiectate.

Preşedintele *A. Bârseanu* exprimă în numele congresului mulţumite min. român de instrucţie pentru înfiinţarea caminului studenţesc. — mulţumită care i-se va transmite şi în scris.

Propunerile fixate în raportul prof. G. Precup se primesc în general — şi în special pentru şcoalele secundare.

In ce priveşte aceeaş problemă de mare importanţă pentru şcoalele normale, se primesc propunerile comisiei speciale, prezintate congresului prin rostul dir. *I. F. Negruţiu* şi întregite în urma discuţiilor.

1. Cursurile pregătitoare pentru profesorii şi profesoarele şcoalelor normale să se ţină în vacanţa de vară, unde va hotărî Consiliul Dirigent. Se va da deosebită îngrijire obiectelor artistice de învăţământ, neglijate pân'acum. Pentru profesorii actuali cursurile sunt numai facultative.

2. Profesorii să se recruteze dintre tinerii cu pregătiri speciale şi cu diplomă de profesor. Aceştia să se numească de profesori titulari-definitivi îndată la început sau cel mult după un serviciu de un an.

In vederea preluării şcoalelor normale neromâne de stat, să fie reprimiţi în colegiul profesoral toţi acei profesori cari ar dori să se reactiveze. Să se aplice apoi, în timpul de transiţie, după trebuinţe, ca profesori ajutători învăţătorii, respective învăţătoarele cari s'au distins pe terenul instrucţiei şi educaţiei, sau şi tineri apţi, absolvenţi de teologie. Dintre învăţătorii (învăţătoare) distinşi să se recruteze şi conducătorii şcoalelor de aplicaţie. Se va cere însă în ambele cazuri şi părerea colegiului profesoral competent.

Candidaţii de profesori, cari vor fi aplicaţi ca ajutători sau suplenţi în timpul de transiţie — fără pregătiri speciale — să fie îndatoraţi să participe la toate cursurile pregătitore, iar după doi ani de practică să facă examenele prevăzute pentru profesorii şcolelor normale.

3. In scopul pregătirii pentru viitor a profesorilor la şcoalele normale, să se creeze mai multe burse şi să se înfiinţeze o şcoală normală superioară, fie separat, fie ca o secţie a universităţii.

E necesară înfiinţarea unei politehnice româneşti, înfiinţarea de şcoli inferioare de agricultură şi cursuri de agricultură pentru băieţii plugarilor, apoi cursuri de stupărit, pomărit etc. prin învăţători ambulanţi.

Afară de şcoalele speciale menţionate, prof. *V. Păcală* propune, ca resortul instrucţiunii să se gândească şi la înfiinţarea de grădini botanice şi zoologice şi îndeosebi la înfiinţarea unui muzeu arheologic — etnografic. Sâmburele, în jurul căruia sar grupa acest muzeu, ar fi muzeul ardelenesc din Cluj. Sub ascultarea directorului muzeului să fie trei custozi, conducând fiecare din aceştia câte o secţie: românească, săsească şi săcuiască. Indatorirea acestora ar fi, ca — îmbrăţişând toate domeniile etnologiei — să cerceteze la faţa locului, să colecteze şi descrie toate rămăşiţele artistice şi culturale ale neamurilor vechi din Ardeal, Maramureş, Ungaria şi Banat.

Universitate românească în Ardeal.

Crearea unei universităţi în Ardeal, modalităţile creării şi spiritul ce are să stăpânească această nouă universitate, au fost în şirul problemelor şi în strânsă legătură cu pregătirea profesorilor în

Foileton.

Frica.

(Trad. din *André Theuriet.*)

In 19 Ian. 1871, către zece ore dimineaţa, batalionul 83 al gardei naţionale mobilizată a staţionat pe platoul dintre Mont-Valerien şi Buzenval. Soldaţii istoviţi deja de-o noapte nedormită şi un drum obositor de dimineaţă pe drumuri grele, îşi încordau gâturile sub povara sacurilor, şi pândeau sgomotul împuşcăturilor care s'auzeau în faţa lor pe colinele Montretout şi Jouchère. De cu seară ploaise, şi peisagiul era luminat de un aer rece, şi des; fiecare amănunt apărea clar în atmosfera asta umedă: coperişele roşii dela o fermă transformată în ambulanţă, şesul în care se mişcau trupele de reservă, pământul gălbui al povârnişurilor, şi sus în vârfuri, copacii negri deasupra cărora pluteau ici şi colo fumuri albe.

Un obus prusian, desemnând în aer o curbă stridentă, a esploadat la depărtare de o sută de paşi dela batalion. Soldaţii, cari vedeau pentru întâia dată explozie, tresăriră instinctiv sub povara sacilor.

— A dracului dimineaţă, ţineţi-vă bine, strigă comandantul batalionului, un om îndesat, cu nasul turtit şi mustaţa sbârlită şi al cărui pantalon de uniformă se pierde, în nişte cisme uriaşe. Am să sparg capul celei dintâi care depăşeşte; 83 trebuie să intre victorios la Paris!

— E bun ce spune comandantul! Zise Pierre Manceau către vecinul său de linie pictorul Sorin, fără îndoială că 83 va intra în Paris, însă sunt oare siguri toţi oamenii de-a se reîntoarce?... Iată ceiace mă neliniştesţe, în special pe mine, care nu simt nimic eroic...

Pierre Manceau era un băiat de treizeci de ani, robust, cu faţa îmbujorată, cu ochii luminoşi şi inteligenţi, o gură expresivă sub o deasă mustaţă blondă. Profesor de filosofie într'un liceu, cavaler, optimist de fire cu un simpatic fond de scepticism, a intrat în garda naţională din datorinţă, dar fără însufleţire. Era convins de altfel că „n'are să fie serios, şi batalionul nu va intra în foc niciodată". O recunoştea el însuşi, că n'avea nici o aptitudine militară.

*

Focurile s'au întins pe toate culmile pline cu tufişe, şi se continua fără întrerupere, variete cu mitraliere şi canonade cari veneau de către Mont-Valérien. La dreapta, se vedeau infanteriştii risipiţi ca puşcaşi, alergând şi trăgând focuri spre pădure. Iar spre stânga trăsurile cari transportau răniţi cobora încet pe colină. Toată atmosfera aceasta grozavă impresiona adânc nenorociţii cari cu arma aşezată la picioare îşi aşteptau rândul de-a intra în foc.

— Batalionul 83 înainte! strigă comandantul cu sabia ridicată.

Batalionul se mişcă cu dea sila. Liniile începură să străbată cu greutate cărarea ce ducea la zidul parcului din Buzenval. Picioarele le alunecau în pământul gras desghetat de curând. Soldaţii toţi tăceau ; aveau să lupte îndeajuns pentruca să poată înainta în acest noroi lunecos. Din când în când îşi plecau capul, când trecea câte-un glonţ şuerând.

Pierre Manceau, devenit foarte grav, îşi strângea nervos puşca şi gândi: — Astă dată iată-mă în joc; am intrat în luptă şi aici am să-mi las pielea. Cu toate că se zice că nu fiecare glonţ nimereşte şi că din zece, nouă se'ntorc întregi şi sănătoşi... E tot atât, pot să am nenorocul să fiu chiar eu al zecelea şi poate că ora ultimă mi s'aprope... Foarte neplăcut sentiment!

In acelaş timp vru să se gândească la moarte, la altceva, la prietenii pe care-i lasă'n urmă; însă nu reuşi să-şi concentreze gândurile, să le fixeze la aceasta ipoteză funebră. Oboseala poverei ce purta în spate, puşca ce trebuia ţinută în echilibru, preocupaţia de-a nu cădea în noroi, toate acestea îi dădeau destulă grije. Nici măcar n'avu timp să-i fie frică, atât de preocupat era de acest marş forţat.

Insfârşit sosi cu un tovarăş al său sub zidul parcului, unde s'a dat ordin să se oprească. Se aşeză sfârşit de oboseală pe iarba uscată în mijlocul căreia ici şi colo era câte-o salcie. Bău o înghiţitură de rom, îmbucă pâne din muniţia ce-o avea în sac şi fu însuşi susprins de poftă de mân-

special, dar şi pentru creşterea păturii intelectuale de mâne în general, un punct de însemnată preocupare. Raportul înaintat congresului de prof. Dr. *N. Dăgan*, a rezolvit pe deplin problema în principiile ei conducătoare: un proiect bine chibzuit şi rotunzit.

Chestia universităţii ardelene e ardentă. Intâia întrebare e: Una sau mai multe universităţi? Diferite motive, al practicităţii, al lipsei de mijloace şi oameni impune numai o singură universitate. A doua întrebare: Unde să se înfiinţeze această universitate? Scrutând iarăş motivul practic de o parte, de altă parte şi motivul naţional, locul cel mai potrivit e Clujul.

Universitatea românească în Ardeal va avea cinci facultăţi: teologică (cu două secţii, una gr. or. alta gr. cat.), de drepturi, de medicină, filozofie — litere şi de ştiinţe. In întocmirea şi spiritul ei, ea va trebui să fie un adevărat *centru de cultură românească*. De aceea la abilitarea profesorilor să se ia în considerare pregătirile, munca şi ciustea, — acestea şi numai acestea. Să li se creeze o situaţie materială corespunzătoare şi să li se asigure inamovibilitatea, disparând politica din instrucţie, începând de jos până sus la universitate.

Raportul mai stăruie asupra unor amănunte de principii. In rezumat precizează apoi următoarele propuneri pe cari congresul le primeşte în întregime:

1. Să se înfiinţeze în timpul cel mai scurt o universitate în Ardeal.

2. Locul cel mai potrivit e Clujul, ca centru geografic al teritoriilor româneşti de dincoaci de munţi.

3. La recrutarea profesorilor pentru universitate să se ţină în primul rând seamă de profesorii cu pregătiri dela noi.

Şi până atunci (în stadiul de transiţie :

1. La universitatea din Cluj să se predea încă în semestrul acesta limba română şi istoria Românilor de bărbaţi cu simţire românească.

2. Să se preia această universitate cu tot ce-i aparţine.

Salarizarea.

Raportor: prof. *Augustin Caliani*. Aranjarea definitivă şi justă a situaţiei materiale, pe lângă cea normală, e o condiţie primordială, pentruca profesorii să poată sta la înălţimea chemării lor. Guvernul maghiar oferise nu odată ajutor băneşc profesorilor, dar aceştia l-au respins, condiţiile fiind umilitoare pentru cultura românească. Principiul fundamental ce e just să se fixeze la salarizare e, ca aceasta să se facă *unitar şi stabil*. Deaceea

1. Congresul să se adreseze susţinătorilor de şcoale, să ceară dela Consiliul Dirigent ca salarele actuale (dela susţinători) să le întregească amăsurat trebuinţelor, cu începere dela 1 Ianuarie 1919. st. n.

2. Congresul să enunţe şi să aducă la cunoştinţa susţinătorilor şi a Consiliului Dirigent, că doreşte la întregire egalizarea în salare cu profesorii din vechiul regat român, cu toate augmentările acestora, dela 1 Ian. 1919 n. Plătirea să se facă în lei.

3. Pe lângă augmentarea uniformă de 400 Lei lunar, Congresul cere o augmentare familiară de 20 procente din salarul fundamental, după fiecare membru de familie.

4. Pe lângă retribuţie egală, Congresul cere şi egal obligament de muncă, adecă reducerea orelor la maximul ce-l au colegii de dincolo de munţi, iar orele ce trec peste maxim să fie plătite separat.

5. Consiliul Dirigent să fie rugat a lua asupra sa toate obligamentele ce le-a avut în privinţa pensiilor statul ungar.

6. Pentru aranjarea pe viitor a pensiilor să se esmită o comisie de trei.

7. Congresul cere, cu scopul de-a uşura starea materială, ca profesorii activi şi pensionari, asemenea şi familiile lor să aibă reducere pe căile ferate române.

8. Cu executarea hotărârilor se încredinţează o comisie de cinci.

Congresul acceptează toate propunerile raportorului, împreună cu adausul dir. *V. Stanciu*, ca să se ceară regularea salarizării nouă şi favorul de călătorie şi pentru pensionari.

In comisia de cinci sunt aleşi: Dr. V. Bologa, Dr. V. Stan, Dr. A. Crăciunescu (din Sibiiu) Şt. Pop şi A. Caliani (din Blaj).

Intregirea statutelor.

Prof. *I. Păcurar*, raportorul comisiei de organizare, propune iar congresul primeşte câteva mici adause la statutele Uniunii. In legătură cu acestea se aleg apoi 36 de membri noui în singuraticele secţii, dintre profesorii cari nu sunt în comitetul central.

a) *Secţia prof. dela şcoalele secundare:* I. Păcurar, V. Bichigean, T. Simon, P. Suciu, Al. Ciura, Tr. Gherman, I. Blaga, C. Lacea, P. Percea, Al. Nuţiu, Dr. I. Oţsian şi Dr. I. Radu.

b) *Secţia prof. dela şcoalele speciale:* I. F. Negruţiu, P. Dejeu, V. Păcală, V. Stan, Ştefania Baciu, Aurelia Suciu, P. Fabian, S. Beşan, N. Mihulin, I. Orzescu, Dr. Gherman şi Dr. I. Baciu.

c) *Secţia prof. dela şcoalele superioare:* Şt. Rosianu, Dr. I. Sâmpăleau, Dr. V. Macaveiu, Dr. G. Bob, Dr. I. Magyar, Dr. G. Fireza, Dr. L. Iacob, Dr. I. Suciu, Dr. A. Crăciunescu, Dr. I. Olariu, Dr. V. Leichiţa, Dr. M. Ienciu.

Revista periodică.

Dr. Al Pieancu propune, să se întemeieze o revistă periodică a Uniunii, designându-se şi comitetul de redacţie.

Chestiunea aceasta foarte actuală se lasă în sarcina comitetului central al Uniunii.

Ciclu de conferinţe publice.

In mijlocul interesului viu din partea congresului, preşedintele *A. Bârseanu* face următoarea propunere:

Spre a întări în conştiinţa fiecărui Român convingerea despre însemnătatea măreţului act al unităţii naţionale, propun ca în săptămânile viitoare membrii colegiilor profesorale dela toate şcoalele noastre superioare, secundare şi speciale să întocmească câte un ciclu de conferinţe publice asupra următoarelor obiecte şi asupra altora de aceeaş natură:

1. Pământul românesc şi locuitorii lui.

2. Inceputurile neamului românesc, vijeliile prin care a trecut neamul nostru şi încercările de întregire a neamului.

3. Cum s'a făcut unitatea naţională?

4. Insemnătatea şi folosul unirii neamului.

5. Probleme pentru viitor în România întregită.

6. Bărbaţii, cari au pregătit şi au contribuit mai mult la unitatea neamului.

Intrucât se poate, conferenţele vor fi însoţite de cântări, lecturi şi declamaţiuni de poezii patriotice, precum şi de proiecţiuni luminoase.

Aceleaşi subiecte se vor tracta în mod popular şi uşor de înţeles in comunele din jurul centrului, în care se află şcoală, în cadrele despărţămintelor şi agenturilor Asociaţiunii.

In timpul proxim se vor da ca teme libere din limba română pentru elevii din clasele superioare materii din ciclul amintit mai sus, iar elevii şi elevele din clasele inferioare vor memoriza, recita şi cânta bucăţi literare de cuprins naţional şi patriotic.

Conferinţele şi prelegerile poporale, ce se vor ţinea din partea profesorilor şi profesoarelor, se vo trimite la adresa Asociaţiunii şi cele mai bune dintre ele se vor tipări pe cheltuiala acestei însoţiri culturale, sau într'un volum, sau în broşuri volante.

Cu deosebită solemnitate se va serba ziua de 24 Ianuarie v., ziua unirii Principatelor, începutul şi temelia unităţii naţionale. In această zi se vor ţinea pentru mari şi pentru mici, la oraşe şi la sate, prelegeri comemorative, însoţite de lecturi, declamaţiuni şi cântări.

Frumoasa propunere congresul a primit-o în întregime, cu mare însufleţire.

Invăţământ gratuit.

Prof. *S. Oprean* face în sfârşit următoarea **propunere, acceptată de congres:**

Congesul profesorilor recomnadă Consiliului Dirigent, ca învăţământul de stat să fie gratuit, începând dela şcoală primară până la treapta cea mai înaltă a învăţământului, neexcepţionând nici şcoalele de specialitate şi profesionale, cum şi cursurile ce se vor ţinea. Gratuitatea învăţământului să fie impusă şi institutelor onfesionale şi particulare.

---

care cu care mânca pânea goală. Improspătat puţin şi inviorat de siguranţa ce-i dădea scutul zidului, începu să privească spectacolul curios care i-se înfăţişă.

*

In faţă, către coborîşul muntelui, o baterie lansa proiectile în direcţie contrară. Ceva mai în dos, trei oficeri superiori călări se profilau în văzduh. Unul dintre ei privea printr'un lung binoclu focul atântit spre pădure şi care nu înceta de loc. Jos, în ses, în jurul fermei, staţionau grupe masive de soldaţi în reservă. Din când în când, câte-un obus, venit din cantonamentul duşman, şuera deasupra zidului şi cădea în mijlocul batalionului îngrozit.

— Nenorocul încă e bun pentru ceva, gândi filosoful nostru; dacă am fi rămas în ses, ne-am fi luat partea din aceasta mană prusiană... Explosia unui obus poate fi ceva mai îngrozitor decât un glonţ! Şi în acelaş timp s'apropie de zid cu satisfacţia unui egoist.

Vântul sufla mai ager, cerul rămase întunecat şi câte-un fulg de zăpadă făcea vârtej în aer. Pe drumul de-alungul parcului, trăsuri cu răniţi coborau mereu, urmaţi de staţete călare. Canonadele din parc continuau cu înverşunare, dar explosiile eclatau la aceiaş distanţă; părea că trupele noastre nu mai înaintează.

Un tun tras de patru cai urca cu mare greutate şi Manceau auzi pe un ofiţer din statul major cum strigă artileriştilor: — Dacă n'aveţi decât tunuri de calibrul acesta, puteţi să vă şi întoarceţi!... Pământul e prea desghetat... Nu pot urca decât tunuri de calibru 4.

Cuvintele acestea îi procurară o nădejde secretă.

— Cu atât mai bine, îşi zise, încă două ceasuri şi se'ntunecă... Poate că lupta va înceta fără ca batalionul nostru să intre în foc! Până când îşi făurea aceste reflexii, văzu pe acelaş ofiţer din statul major, fugind în galop către comandantul batalionului 83, cu care schimbă câteva cuvinte rapide, după cari acesta din urmă, trăgându-şi sabia, strigă: Toţi să se ridice!.. fiecare la postul său, avem să intrăm în pădure.

*

Cu gâtul sufocat, să ridică şi Pierre. Până când se forma coloana, îşi aranja sacul pe umeri, şi privea maşinal la ofiţerul din statul major, care de pe sea dădea ordinaţiuni precise comandantului. Era căpitan şi un băiat frumos de douăzeci şi cinci de ani, cu faţa brună, o mică mustaţă neagră, figura distinsă şi virilă. Il prindea atât de bine redingota sură cu mânecile galonate, şi vorbind netezea într'una capul calului cu mâna sa mănuşată.

— I-, du-te, murmură Pierre, îngâmfatule, pământ ce eşti!... Tie ţi-e tot atât că noi mergem în foc şi poate că nu ne mai întoarcem, iar tu te succesi în dreapta şi-'n stânga ca o muscă în lut... Du-te dracului!

Căpitanul dădu pinteni calului şi intră în parc printr'o spărtură pricinuită în zid de explozia unei dinamite. Pe aici se porni şi bătălia.

Patru câte patru, liniştiţi cu cartuşiera spre brâu, puşca la umăr, infanteriştii batalionului 83 treceau pe un drum năsipos din pădure. După vre-o sută de paşi, la o cotitură a drumului, o ploaie de gloanţe porni deodată printre crengile copacilor; ai fi crezut că e bârnăitul miilor de gândaci dintr'o seară de vară. Aceasta neaşteptată şi neplăcută musică a umplut de panică inimile infanteriştilor noviţi şi se adăpostiră prin tufişuri ca o ceată de vrăbii. Instinctiv, Pierre Manceau urmă pilda celorlalţi. Indemnat de-o frică stupidă se tupilă la pământ. I se părea că gloanţele soseau din toate părţile deodată. Sângerau în dreapta, în stânga, rupând crengi şi frunze, şi despicând bucăţi de scoarţă de pe copaci. Le vedea intrând în pământ şi ridicând în urmă nori de praf. Toate acestea îl umpleau de-o senzaţie străină, îi treceau sudori reci pe frunte. Şuerăturile nebune îl asurzeau. Fugea dela copac la copac, nemai simţind povara sacului nici puştei. In curând se văzu singur şi-şi continuă fuga, tresărind la foşnetul frunzelor sub picioarele lui şi preocupat de un singur gând, să iasă în grabă din acest parc afurisit!

Sosit la cotitura unei aleie, îşi urmă drumul într'o stare de absolută agitaţie, şi se opri deodată, cutremurat ca de-o sguduitură electrică.

(Sfârşitul urmează.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Inchiderea congresului.

Preşedintele *Andreiu Bârseanu:* Exprim deosebita mea satisfacţie pentru *demnitatea* ce-a dovedit-o congresul în cursul desbaterilor. Mulţumesc în special dlui şef de instrucţie, *V. Goldiş* pentru interesul deosebit ce l-a avut faţă de congresul profesorilor, interes şi bunăvoinţă ce reies şi din faptul, că m'a rugat să-i înaintez de urgenţă concluzele.

Inceputul s'a făcut în cadre modeste, în legătură cu Asociaţiunea noastră de cultură. Vă rog, nu daţi uitării acest cuib, din care a pornit începutul, acest cuib care a răspândit *lumină* în toate păturile.

Mulţumesc inc'odată pentu onorul ce mi-aţi dat, de-a fi preşedintele întâiului congres al DVoastre şi declar acest congres de închis.

Dr. Vasile Bologa: In numele congresului, mulţumesc pentru conducere *întâiului preşedinte după vrednicie,* acum preşedinte definitiv. Profesorii sunt mândri, că în sânul lor s'a aflat omul cu însuşiri atât de înalte. Vă dorim vieaţă îndelungată, să Vă putem vedea încă mulţi ani în fruntea instituţiilor noastre de cultură. (Intreg congresul face ovaţii furtunoase preşedintelui.)

* * *

Recunoştinţa noastră tuturor celor cari au contribuit la reuşita şi demnitatea întâiului congres al profesorilor români de dincoaci de Carpaţi. Mulţumim deosebit colegului **Sabin Oprean,** care a făcut totul să ne simţim bine în Sibiiu.

In mijlocul problemelor ce ne preocupau, am avut fericirea de a vedea în ziua de Bobotează şi un pompos serviciu divin cu toată parada ce-o poate de un batalion de vânători români. Seara artiştii noştri, *Nicolae Băilă, Ionel Crişan* şi compatriotul nostru *Laurian Nicorescu,* au dat un reuşit festival artistic (urmat de dans) în folosul orfanilor din războiu.

După închiderea congresului, Miercuri, profesorii au fost invitaţi la masa *generalului Mosoiu,* fiind de faţă întreg statul său major.

Rog în sfârşit să treceţi cu vederea două lucruri: întârzierea şi lungimea raportului. Drumul e însă greu, iar instrucţia e problema cea mai însemnată a viitorului.

Raportor.

Organizări, sfinţiri de steaguri, şi alte ştiri.

Şoroşag.

In 5 (19) Decemvrie comuna Şoroşag s'a constituit consiliul naţional comunal şi atunci la iniţiativa preotului Adrian Mursa, prin oferiri benevole după sfta liturghie s'a adunat suma de 150 cor. din care s'au cumpărat steagul naţional. După ce preotul Mursa cu d. Victor Boţco din loc au instruat membrii gardei naţionale şi pe alţii din comună în mai multe cântări naţionale. In 5 Ian. (23 Dec.) după terminarea serviciului divin s'a efeptuit sfinţirea în chipul următor:

Biserica era tixită de popor care văzându-şi mândria şi faia neamului său, emoţionat de marea însemnătate a zilei — plângea de bucurie!

Plângea de bucurie văzându-şi stindardul neamului său sfânt naintea altarului, scăpat din robie, care le-a adus dreptate, egalitate şi libertate pe acest pământ udat cu sângele românesc.

Garda naţională sub conducerea lui Victor Boţco se postează în faţa altarului unde încep a cânta, „Pe al nostru steag". Părea că s'a deschis ceriul asupra lor şi de acolo se revarsă bucurie în sufletele celor de faţă cari erau în extaz. Se mai întonă cântarea „Trei colori", iară părintele Mursa ţinu apoi o predică plină de date istorice, accentuând însemnătatea zilei, care ne-a adus libertatea cluptată de fiii neamului şi după sfârşirea acesteia în fruntea poporului eşi din biserică cântând cu toţii *Deşteaptă-te Române* în vreme ce steagul fu arborat pe turnul bisericei unde rămase fâlfâind şi vestind libertatea poporului român eliberat din sclăvia asupritorilor de eri.

In sărbătoarea aceasta mărcaţă ne-a onorat cu prezenţa agiiul cnmandant al gardei naţionale din loc şi jur, simpaticul tânăr d. Iulian Muntean sublocotenent din Vărădia. — *Un martor ocular.*

Uileac.

Duminecă în 15 Decemvrie fiind întreg poporul la şcoală i-se vesteşte unirea cu fraţii noştri de dincolo şi înfăptuirea României-mari. Preotul local, Augustin Dănila în vorbirea sa, a propus cumpărarea steagului naţional. Banii pentru steag s'au adunat cu repeziciune şi în ziua următoare s'a şi procurat. Sosind steagul s'a fixat sfinţirea pe ziua de 22 Decemvrie. S'a adunat în această zi poporul întreg, cu mic cu mare, spre a fi prezenţi la acest act măret. După celebrararea sf. liturghii a urmat sfinţirea steagului. Studenţimea din loc împreună cu şcolarii sub conducerea învăţătorului Georgiu Nagy au intonat frumosul imn naţional „Deşteaptă-te Române". După aceasta preotul local începe actul de sfinţire care a fost împreunat cu rugăciunea: „Doamne Dumnezeul părinţilor noştri, care umileşti şi iarăşi înalţi, care risipeşti şi iarăşi aduni pe cei rătăciţi, carele cerţi şi iarăşi vindeci, caută din preasfânt locaşul Tău şi prin stropirea apei acesteia trimite spiritul Tău cel sfânt şi binecuvântă stindardul acesta (†) simbolul libertăţii noastre, semnul învierii noastre naţionale, de care după robie de una mie de ani din mila şi îndurarea Ta iar ne-am făcut părtaşi, şi-l fă să aibă putere de a aduna sub scutul şi adăpostul lui pe credinciosul Tău popor român şi creştin şi dăruieşte celor ce se vor adăposti sub aceasta flamură pacea, iubirea şi unirea care niciodată nu se strică. Şi fă acest stindard mântuire şi acoperământ împotriva tuturor vrăşmaşilor şi ducător spre buna plăcerea Ta, spre slujire cu credinţă a neamului şi besericei noastre şi spre câştigarea darului şi îndurărei Tale dumnezeeşti, cu darul şi cu îndurările şi cu iubirea de oameni a unui născut Fiul Tău cu carele împreună bine eşti cuvântat cu preasfântul şi bunul şi de vieaţă făcătorulTău Spirit acum şi pururea şi 'n vecii vecilor. Corul a răspuns: Amin.

După stropirea cu apă a steagului s'a mai zis rugăciunea: „Iată s'a sfinţit şi s'a săvârşit steagul libertăţii şi vieţii noastre celei nouă deşteptate din somnul cel de moarte în numele Tatălui şi al Fiului şi al Spiritului sfânt acum şi pururea şi în vecii vecilor. Corul: Amin, improvizată pentru ocaziunea aceasta de preotul local. A. Dănilă. Ţine o vorbire poporului purcezând din cuvintele Mântuitorului înviat din morţi adresate Mironosiţelor: „Bucuraţi-vă!" Vasiliu Glaştin, preot în comuna Beliu, fiind de faţă ţine şi dânsul o vorbire poporului prin care explică însemnătatea zilelor de azi. Poporul cu însufleţire mare ascultă cuvintele preotului din amvon. Era vizibilă acea mângâere sufletească şi acea iubire de libertate pe obrajii veseli a unul fieştecăruia. După vorbire cantor-docentele intonă cu şcolarii cântecul: „Trei culori..." care s'a cântat cu o mare însufleţire. Spre mărirea actului acest măreţ fosta gardă Naţională Română sub decursul binecuvântărei a dat salve de onoare în mai multe rânduri. Azi frumosul şi gloriosul nostru tricolor fâlfâie liber şi vesel din turnul bisericei gr. cat. române. — *G. Nagy* cant.-înv.

De pe Câmpie. Ţagul-mare.

Intre cele dintâi comune de pe câmpie a fost oragnizată comuna Ţagul-mare. S'a constituit Sfatul sătesc al poporului şi garda naţională. In fruntea Sfatului sătesc e preotul Ion Popu, iar comandantul gardei naţionale e locot. Ion Chiciudeanu. Fostul primar, o unealtă în mânile ungurilor, a fost destituit. Agendele comunei le conduce sfatul sătesc, de care azi ascultă întreg satul. Furturi, spargeri sau alte lucruri nevrednice în comună nu s'au întâmplat.

Prin colectă s'au adunat bani şi s'au cumpărat steaguri româneşti; pe cari le-au cusut doamnele Aurelia Popu şi Alexandrina Chiciudeanu. Steagurile s'au sfinţit în 4 Decemvrie. Inainte de începerea liturgiei gardiştii cu steagurile au plecat dela casarmă, la casa preotului. In curtea parohială s'au dat mai multe puşcături, cari vesteau poporului începutul sărbătorii. Dela casa preotului pleacă cu toţii la biserică, cântând „Pe al nostru steag e scris unire". Se serveşte liturghia, la care în loc de pricesnă se cântă „Dteşteaptă-te Române". După liturgie — s'a făcut sfinţirea cea mică a apei şi s'au binecuvântat steagurile. Preotul Ion Popu ţine o vorbire şi predă steagurile gardiştilor, cari între salve de puşcă şi cântări de vitejie, — le-au arborat, unul în turnul bisericii, unul pe casarma gardiştilor, iar unul l-au dus la gara Ţagul-mare—Budatelec.

Poporul e foarte însufleţit şi gata pentru orice jertfă, prin care steagul românesc poate să fie dus la isbândă. Salutările în comună se fac numai prin cuvintele „Trăiască România-mare."

Cămăraş.

In 28 Noemvrie s'a ţinut adunarea poporului din Cămăraş. A fost o sărbătoare impunătoare, vrednică de un popor conştiu de demnitatea sa. Incă înainte de amiazi oameni cu mic cu mare s'au adunat înaintea bisericii şi înaintea căsii preotului, unde erau pregătite din brad verde două porţi triumfale. Pe la un ceas d. a. sosesc la adunare advocatul Dr. Sever C. Dan şi locot. Romeo Dan din Mociu, preotul Ion Popu, învăţătorul Alesiu Viciu şi locot. Ion Chiciudeanu din Ţagul-mare. Adunarea s'a ţinut în biserică. Deschide adunarea păr. Tr. Hădărean din Cămăraş. Vorbeşte Ion Popu din Ţagul-mare, despre suferinţele poporului românesc şi d. Dr. Sever C. Dan, care dă şi informaţiile de lipsă pentru constituirea sfatului şi a gardei săteşti. Se constituie sfatul şi garda sătească, se depune jurământul şi se face colectă pentru un steag românesc. Adunarea se sfârşeşte cu „Deşteaptă-te Române."

Şărmăşel.

Constituirea Sfatului şi a gardei săteşti din Şărmăşel s'a făcut în 4 Decemvrie. Adunarea s'a ţinut în şcoală. Deşi notarul din Şărmaş, prin vorbe viclene, cercase să zădărnicească ţinerea adunări, totuşi poporul bine instruat—laudă păr. G. Hintea — nu s'a lăsat înşelat. A participat cu tot dragul la adunare şi deşi preotul Ion Popu din Ţagul-mare, care îşi anunţase venirea, n'a putut sosi la timp, totuşi nu-şi pierde răbdarea, aşteaptă cu drag, căci ştie, că e vorbă de vestirea învierii sale.

Adunarea se începe numai pe la 4 ceasuri d. a. E de faţă şi preotul Const. Rus din Şărmaş şi învăţătorul Alesiu Viciu din Ţagul-mare. Vorbeşte Ion Popu. Espune suferinţele prin cari a trecut poporul român dela începutul fiinţei sale şi până acum şi arată însemnătatea zilelor mari de astăzi.

Insufleţirea poporului e la culme. Sunt gata pentru orice jertfă numai să-şi poată izbândi gândurile frumoase ce nutresc.

Mentalitate incorigibilă.

Le Temps despre Ungaria.

Ziarul *Le Temps* din Paris scrie despre împrejurările din Ungaria următoarele:

In Budapesta numai părerile acelea au drept de existenţă, cari ţin seamă de „integritatea teritorială" a Ungariei. In convorbirile particulare, fireşte, sunt şi altfel de păreri. Abia mai este cineva, care s'ar îndoi, că Ungaria va trebui să aducă jertfe foarte mari. Bineînţeles sunt optimişti şi pesimişti. De prezent creşte tot mai mult tabăra pesimiştilor. Dar în general nu cred şi nici nu vreau să creadă, ca antanta să fi făcut aliaţilor promisuni fomale cu privire la teritorul Ungariei. Ţin cu neputinţă, că vor trebui să abzică de intreg teritorul, ocupat azi de Sârbi, Români şi Cehi. Cel mult se asteaptă la aceea, să cedeze Cehilor cinci-şase comitate, Românilor 7—8, eventual 10 şi unele teritorii şi Sârbilor. Acesta e maximul. Dar înainte cu treipatru săptămâni nu putea fi vorbă de nici o pierdere teritorială ca aceasta, nici chiar în convorbiri particulare, aşadar nu-i exchis, că peste câteva săptămâni Ungurii să se gândească iarăş altfel.

... In toate vorbirile politice şi articolele de ziare se accentuiază, că Ungaria este o unitate indivizibilă geografică şi economică, din care nu se poate lua nimic fără să se primejduiască existenţa ţării şi că poporul maghiar e legat de pământul său printr'un drept incontestabil de o mie de ani. Mai multe birouri de propagandă lucrează în direcţia aceasta, mai ales liga pentru apărarea integrităţii teritoriale a ţării lucrează cu zor, inundând presa cu declaraţii, articole,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ţine adunări publice, dă scrisori volante şi face placate ameninţătoare. Toate acestea omoară din opinia publică simţul realităţii. Aşa se vede, că nici experienţele războiului cu sfârşit nenorocit n'au fost în stare să schimbe felul de a gândi şi faptele bărbaţilor conducători ai Ungariei. Oamenii cei vechi n'au voit să spună poporului adevărul: oamenii noi, cel puţin până acum, fac aceeaş.

Cine a dat marelui ziar informaţiile despre împrejurările din Ungaria par'că ar fi trăit tot în Ungaria. Ceice trăim încă în aceste împrejurări, putem constata zi de zi aceeaş mentalitate incorigibilă şi acelaş şovinism neiertător. S'au schimbat numai oamenii, au rămas însă obiceiurile vechi. Doară niciodată n'a fost şovinismul mai pronunţat decât în zilele noastre. Aceasta se datoreşte tocmai activităţii birourilor de propagandă, cari nu aleg mijloacele. Şi rezultatele inevitabile trebuie să fie deceptiile.

INFORMAŢIUNI.

Înfiinţarea Ligei naţiunilor.

Intr'una din şedinţele conferinţei de pace s'a pus bază şi s'a înfiinţat unul dintre cele mai mari acte, dintre cari s'au făcut de când este istorie. Istoria nouă va primi un caracter nou, ne apropiem încetul cu încetul de realizarea planului învăţatului naturalist Emile du Bois-Raymond, care accentuiază că nu asta este istorie care o învăţăm în bănci, ci pe care n'o învăţăm silit, ci de plăcere, adecă istoria care tratează desvoltarea vieţii culturale a popoarelor. Şi are dreptate. Nu sunt curios pe capacitatea unui popor pentru sălbătăcie, ci pe capacitatea poporului pentru cultură, pentru progres.

Pasul conferinţei de pace e o mare schimbare a obiceiurilor din trecutul apropiat. Cu înfiinţarea Societăţii tuturor popoarelor lumea ajunge la un stadiu prin care se sileşte să lase barbaria şi să fie oameni. Să se lepede de instinctele feroce animalice şi să tindă spre *eroul* lui Carlyle. Ideile unui profesor formează firul roşu al conferinţei de pace, ce e un fel de garanţă, că ideile nu sunt supte ci formate, studiate şi precizate. Sunt bazate pe studiu — caracterul profesoral ştiinţific — şi nu pe diplomaţie, care-şi schimbă fasonul după timp şi împrejurări.

Grea problemă pentru rezolvire şi-a impus conferinţa de pace prin înfiinţarea Ligei naţiunilor. Cu aceasta vrea ca să se apropie diferitele naţiuni să comunice şi să se înţeleagă. Spiritul uman trebue să pătrundă omenirea, că în primul rând suntem oameni, cetăţeni ai lumii şi numai apoi membrii unei naţiuni, care face parte din complexul naţiunilor cari trăiesc. Prin înfiinţarea acestei Ligi se reliefează scopul ca să dispară cu timpul divergintele şoviniste, cari nu dovedesc decât un fel de preocupare şi să fie înlocuit în sufletul omenesc sâmburele păcii şi al bunei înţelegeri.

Minunată concepţie cuprinde spusele ministrului Lloyd G., care prin formarea Ligei crede, că trebue să găsim un alt mijloc pentru restabilirea ordinei între popoare şi nu metoda măcelărirei. Vezi, înainte de aceasta cu doi ani, s'ar fi putut spune aşa ceva? Nu. Văzând capetele luminate, nu cele încoronate — că măcelul e dovada cea mai eclatantă a animalismului omenesc, care a stăpânit acum şi de când e lumea, doreşte ca prin Liga aceasta să se elimine mijloacele barbare pentru împăciuirea lumii. **Sirius.**

Salutăm pe noul confrate dela Sibiiu. *Peste câteva zile va apărea la Sibiiu un confrate al* **Românului**, *un organ al Consiliului dirigent ce va fi redactat de eminente forţe ziaristice. Directorul noului organ ce se va numi* **Ţara Românească**, *va fi sciitorul talentat, de atâta profunditate şi subtilitate,* **Ioan Agârbiceanu**. *Redactor va fi d.* **Sebastian Bornemisa**, *fostul director al revistei populare* **Cosânzeana** *dela Oraştie. Colaboratori interni ai noului organ vor fi 5 condeie bune. Doui ziarişti sunt aduşi dela Bucureşti. La dispoziţia acestui organ vor sta şi conducătorii Biroului de presă al Consiliului dirigent, dr.* Silviu Dragomir, dr. Ion Broşu, ş. a.

Noul confrate dela Sibiiu va avea aceeaş direcţie politică şi socială ca şi „Românul", *va fi redactat în acelaş spirit. Va lucra din răsputeri la consolidarea unirii tuturor Românilor.*

Salutăm cu dragoste pe noul confrate şi-i urăm tot succesul intenţiunilor generoase şi înalte.

Poetul Mihaiu Codreanu — director al Teatrului naţional din Iaşi. Aflăm că d. M. Codreanu, distinsul poet, care a dat teatrului şi literaturii româneşti admirabile traduceri ale capo-d'operilor lui Rostand: „Cirano de Bergerac" şi „Princesse lointaine", a fost numit director al teatrului naţional din Iaşi.

In fruntea instituţiei dramatice din a doua capitală a ţărei, vine astfel un artist desăvârşit, care va şti să menţină şi să ridice teatrul din Iaşi la rolul ce trebuie să-l aibă în cultura românească.

Expoziţia sculptorului Rubletzky. Grăbesc să vizitez expoziţia de artă sculpturală care va fi deschisă o săptămână.

Urc patru etage şi mă găsesc de-odată într'o mansardă luminoasă, simpatică, într'o atmosferă de artă pură. Maestrul mă primeşte cu zimbetul de lumină, zimbetul artistului, care trece pe lângă frământările lumei fără să le bage în seamă. Vieaţa lui e arta. Prin ea trăeşte, ea îi este lumea. Artist desăvârşit, ţinuit aici de goana războiului care l'a gonit din Florenţa unde a trăit toţi anii de studiu şi unde i s'a desvălit talentul creator în şcoala maiestrilor italieni. Numără zilele, să poată pleca iarăş acolo de unde a fost nevoit să plece, de frământările cari nu l-au crutat.

Un ciclu al vieţii se desfăşură din busturile şi statuiele expuse în atelier. Intreaga problemă adâncă şi adevărată a continuităţii eterne ni-se înfăţişează în arta lui creatoare. Femeia ca mamă este înţeleasă de acest profund artist şi-o cuprinde cu o aureolă de glorie desăvârşită. La sânul mamei, Sărutul mamei, statui expuse la expoziţiile internaţionale din Florenţa, Venezia, Amsterdam, sunt cap'odopere de artă desăvârşită. In liniile perfecte ale statuilor Mama, Indepărtată, Mama gânditoare, Mama cu copii, se reliefează gustul delicat de artă pură al artistului. Bustul care sintetiseză primăvara este de-o graţie desăvârşită, tot aşa cele de copii în care este admirabilă profunzime de gândire.

Simbolul vieţei este exprimat în felul lucrării acestui mare şi modest artist, în interpretarea căruia simţim sculptat în piatră, lut şi bronz, omul dela cea dintâi rază de lumină, până la pasul ce-l face în cărarea vieţii ce şi-o străţaie, urmând legea eternă. In toate lucrările este o contopire profundă a sufletului cu viaţa trecătoare exprimată în armonia liniilor, şi în modulaţia trăsăturilor desăvârşit de artistice.

Ziarele italieneşti aduc elogii acestui artist dotat cu un talent subtil şi unul dintre cele mai desăvârşite statui în bronz Aeterne Madre, care a fost expusă la expoziţia internaţională din Stockholm a fost premiată cea dintâi. Atmosferă de artă, pace, şi profundă gândire omenească emanează în atelierul sculptorului, pe care-l părăseşti cu regret pentruca, să te'ntorci în vâltoarea vieţei fără hodină. Pleci cu impresia unui ceas petrecut în relevaţie sufletească a cărui suvenir îl păstrezi multă vreme. **T. B.**

Moartea poetului Ady Endre. Nici nu e aşa mult de atunci, de când în Budapesta s'a înfiinţat *academia Vörösmárty* cu un scop mai mult liberal decât al *academiei maghiare*. De preşedinte a fost ales cu unanimitate decadentul poet Andreiu Ady, iar ca membrii pleiada mare de scriitori moderni.

Toţi s'au alipit de Ady, întrucât e considerat de un timp încoace, de când Ungurii părăsesc decadentismul, ca un poet naţional, care în două decenii încoace cântă în poeziile sale lirice virtuţile maghiare.

E adeptul curentului nou literar, impresionist şi symbolist şi are mai ales în generaţia tânără mulţi urmaşi, admiratori.

S'a născut în Ardeal în comitatul Sălajului în Érmindszent la anul 1877. A fost iurist, apoi colaborator la *Nagyváradi Napló*, mai târziu şi redactor, iar în 1910 a fost chemat la *Budapesti Napló*. Primul volum de versuri a apărut la 1898, care încă nu dă dovadă de puterea talentului său.

Adevărata valoare a talentului său se reliefează în *Poezii Nouă* şi *Sânge şi aur*, volume edate mai târziu. A înfiinţat revista literară *Nyugat* care reprezintă curentul modern francez. In jurul lui s'au s'au grupat tinerii de acum, talentele cari mai sunt dintre cari unele sunt mai slabe.

Poezia lui nu e specific ungurească, e sub influinţa apuseană. N'a plăcut de fel poeţilor naţionali, azi însă, după schimbări mari în lumea politică, din zi în zi a fost tot mai mult apreciat.

A murit în 27 Ianuarie. Se consideră de mortul naţiunei maghiare şi va fi înmormântat din hala mare a muzeului naţional din Budapesta după ritul reformat.

Obiectele furate de germani din România. La evacuarea României de către trupele germane, acestea au luat cu ele în Germania toate lucrurile furate în timpul ocupaţiei. O parte din aceste lucruri au fost regăsite de trupele române în gări, garaje cum şi în trenuri. S'au regăsit astfel peste 200 vagoane cu mobile luate din edificiile publice, de pe la particulari şi cu vase, covoare, pendule şi haine, lucruri de lână, curele, maşini, motoare, aparate telefonice şi telegrafice etc.

Germanii au luat de prin casele ţăranilor toate costumele naţionale cum şi lucruri de o importanţă mare din punct de vedere naţional. S'au găsit şi 18 vagoane încărcate cu lădiţe de 5 kgr. conţinând alimente.

O comisiune compusă din preşedintele comitetului naţional român din Braşov şi dintr'un delegat al Marelui Cartier General a făcut un proces verbal despre aceste fapte în prezenţa şefului statului major al armatei germane.

Voralberg s'a alăturat la Elveţia. In Voralberg s'a făcut plebiscitul în chestia alăturării acestei ţări la Elveţia. S'a constatat rezultatul în partea cea mai mare a comunelor. Majoritatea s'a declarat pe tot locul pentru alăturarea la Elveţia.

Restaurările în Belgia. Consiliul de miniştrii belgian sub preşedinţia regelui a decis să numească comisiuni însărcinate ca, împreună cu autorităţile locale, să ia toate măsurile necesare spre a restabili oraşele şi satele belgiene care pot fi restaurate, Oraşele Ypres şi Donau vor fi menţinute în ruinele lor actuale. 7 oraşe noi se vor construi lângă ele.

La Constanţa a sosit un vas de la Constantinopol conţinând articole ca: lămâi, ceai, unt de lemn, măsline şi săpun.

Promovare. Alexiu Danilescu, notarul comunei Vaidei (tractul Oraştiei) a fost promovat de doctor în ştiinţele politice la universitatea din Cluj în 21 Dec. 1918.

Macedo-românii si-au cuprins postulatele lor naţionale în 3 puncte: 1. In întreaga Peninsulă balcanică, unde locuiesc Macedo-românii, să se formeze cantoane naţionale române. 2. Albania să se mărească cu teritorii sârbeşti şi greceşti, iar poporaţia macedo-română de pe acestea să capete autonomie deplină. 3. Să se înfiinţeze un stat macedo-român independent pe teritorul, care se întinde dela vechiul vilaet de Monastir până la cel de Ianina.

In Muntenegru câtiva aderenti ai lui Nichita au înscenat o răscoală. Au voit să pună mâna pe Cetinje şi să reaşeze pe tron pe Nichita. Dar nu le-a succes. Au fost bătuţi şi risipiţi.

In America se pregăteşte un proiect de lege, care pe timp de 3—4 ani, să împiedece emigrarea în Statele-Unite.

Maresalul Foch a comunicat consiliului de răsboiu aliat, că Germania până acum a eliberat numai 1960 locomotive, 61,650 vagoane, 1700 aeroplane. Au fost repatriaţi 458.00 prisonieri Mai rămân în Germania 28.000.

Colectă. (Continuare). Nicolae Manta Şeitin 500 cor. Dr. Ghebeleş Pecica 100 cor. C. F. Lazar 40 cor. Ioan Candrea Lipova, Zina dr. Moga Arad, Helen Frânco Pop, Arcade Torneanu câte 20 cor.

Colecta din Chelmac. Vasilie C. Pop 100 cor. Mircea Vaidean, Alexandru C. Pop câte 20 cor. G. Popovici învăţător, Achim Ardelean câte 10 cor. Vasile Dumitru G. Clectcu câte 2 cor. Trifu Stefanescu 1 cor.

Colecta din Belotinţ. Partenie Suciu 20 cor. Colecta dnei Cornelia Bogoi 17 cor. P. Dragomirescu. Petru Neda câte 10 cor. P. Nicolescu 4 cor.

Colecta din Cherechiu. Központi textilipar R. T. 200 cor. Spitzer Dénes 500 cor. Octavian P. Ispravnic 50 cor. Comitetul Bisericesc 500 cor. Ioan Buda 200 cor. George Câmpian, Nic. Blăgău, I. Lipovan, Nic. Talia câte 100 cor. Iosif Sas 50 cor.

Un atentat nereuşit. Agenţii crimei şi ai distrugerii, cu toată privegherea, s'au strecurat printre noi şi au început cu machinaţiunile lor, încercând un atentat împotriva prefectului judeţului Alba-inferioară.

E ştiut că prefectul Albei-Inferioare, dl dr. Ioan Pop, fusese chemat la Sibiiu de urgenţă spre a primi anumite instrucţiuni şi urma să se întoarcă eri înainte de amiazi cu automobilul la reşedinţă.

Era tocmai să se urce în automobil când dl căpitan Fara, însărcinat cu descoperirea armelor ce s'ar mai găsi în proprietate particulară în Sibiiu, cercetând automobilul, descoperi sub scaun un obuz fusant, cu focosul regulat spre a exploda după două ore. Automobilul îl aştepta pe prefect în faţa porţii hotelului, dimineaţa la 8 şi jum., şi urma să fie aruncat în aer peste 2 ore, în drum.

Şeful siguranţei publice din Transilvania precum şi comandamentul trupelor române de ocupaţie au luat cele mai însemnate măsuri pentru descoperirea şi prinderea atentatorului.

Bănuelile se îndreptează în două direcţiuni: sau e o mână bolşevistă în joc, sau e vre-unul din şcoala lui Apáthy.

In orice caz trebuie dela început să se puie stavilă acestor fel de apucături, printr'o acţiune repede, prin lovirea sigură a vinovatului. *Rep.*

Apel. Agronomii români întrunindu-se în ziua de 11 Ianuarie la o consfătuire colegială au convenit a se constitui în o „Societate a agronomilor".

Toţi acei colegi, cari n'au participat la aceea întrunire sunt rugaţi a-şi comunica adresa lor dlui Constantin Băila, Consiliul dirigent (resortul agriculturei) Sibiiu.

Legătură directă radiotelegrafică între Budapesta şi New-York. Şeful biroului de presă americană Green a fost câteva zile în Budapesta unde şi-a adunat informaţiuni politice şi a organizat nouă legătură directă radiotelegrafică între Budapesta şi New-York. Ştirile le colportează din America ziarul american *Associated Press*, iar din Budapesta A. T. ungară. Ieri a sosit în Budapesta prima radiotelegramă.

Memorandul amploiaţilor maghiari dela căile ferate înmanuat d. major francez Martin. Azi la 28 Ianuarie n. s'a prezentat înaintea majorului francez Martin o comisiune a muncitorilor organizaţi dela căile ferate şi i-au înmanuat un memorand lung, în care sunt înşirate pretenziunile Maghiarilor dar mai cu osebire ale funcţionarilor şi muncitorimei dela căile ferate, faţă de trupele de ocupaţiune regale române. In memorand se cere sanarea alor două împrejurări ofensătoare pentru ei. Cea mai capitală dintre aceste este, zice memorandul, că comandanţii trupelor de ocupaţiune regale române silesc pe funcţionarii administativi precum şi pe funcţionarii căilor ferate, să declare în scris, că recunosc supremaţia românească, — ceealaltă dispoziţiune nesuferită pentru Maghiari este cenzurarea scrisorilor, introdusă dela început de trupele române.

Comisiunea a făcut apoi amintire despre toate celelalte cauze cari le indisplac. Memorandul l-a predat muncitorul Ioan Béras — iar majorul Martin a făcut, de faţă fiind şi comisarul Varjassy, promisiune, că memorandul îl va trimite prin comandamentul francez din Timişoara generalului Franchet D'Esperay — la guvernul francez.

SERVICIUL NOSTRU TELEGRAFIC.

(Telegramele Agenţiei Dacia.)

Bucureşti. — Guvernul a trimis ataşat militar la Constantinopol, Cairo, Chico şi Buenos-Aires.

Bucureşti. — **La Paris, Londra şi Washington pleacă comisii economice.**

Bucureşti. — **S'a hotărît ca toţi aceia, cari pleacă în Ardeal să înainteze petiţie la Marele Cartier general că unde locueşte în Ţara-românească, unde se duc şi pentruce.**

Sibiiu. — **Consiliul Dirigent din Sibiiu e autorizat să stampileze biletele Băncii Generale în Ardeal.**

Bucureşti. — **Românii Macedoneni vor trimite un memoriu la conferinţa de pace în chestia drepturilor Românilor în Macedonia.**

Bucureşti. — **Guvernul desminte ştirea că alegerile se vor amâna.**

Bucureşti. — **Ungurii au făcut proiectul că sunt gata să închirieze 50 de locomotive în schimbul productului de petroleu.**

Bucureşti. — **Ministrul francez pleacă la Paris fiind numit ambasador al Frantei la Londra.**

Bucureşti. — **Regina a sosit la Iaşi. A fost primită cu un delir de bucurie. S'a dat ceaiu la palat, luând parte aristocraţia Moldovei.**

Sibiiu. — **Consiliul Dirigent a luat cu bucurie la cunoştinţă publicaţiunea consiliului militar suprem din Versailles prin agenţia Havas având în vedere că tocmai guvernul maghiar s'a folosit în timpul din urmă de mijloace violente pentru a-şi revendica stăpânirea asupra unor ţinuturi curat româneşti. Avem nădejde că în timpul cel mai scurt va sista activitatea bandelor săcuieşti, a trupelor iregulare, cari voiesc să-şi afirme dreptul asupra unor anumite ţinuturi prin aplicarea violenţei.**

Sibiiu. — **Eri a plecat din Sibiiu la Bucureşti o deputaţiune săsească compusă din 6 persoane în numele consiliului săsesc din Transilvania sub conducerea preşedintelui dr Adolf Schullerus, pentru a prezinta Majestăţei sale regelui şi guvernului român declaraţia de alipire la România-mare a naţiunii săseşti votată în adunarea naţională dela Mediaş. Membrii delegaţiunii sunt următorii: dr Adolf Schullerus, Rudolf Brandsch, dr Eugen Witsch, Ludovic Jekelli, dr Artur Polonyi, dr Roth şi dr Rudolf Schuller.**

Cluj. — **Azi a plecat din Cluj generalul Pathy care a petrecut câteva zile pentru a împlini misiuni importante. Generalul a conferit timp îndelungat cu prefecţii români, dar a ascultat şi pe conducătorii maghiari. In tot timpul cât a stat la Cluj generalul Pathy a făcut o singură vizită oficială, — prefectului român, din ceeace se vede că şi generalul Pathy recunoaşte în Cluj de îndreptăţită administraţia română instituită de Consiliul Dirigent.**

Sibiiu. — **Ştirile cele mai nouă anunţă că azi s'a pus capăt grevei şi în oraşul Cluj. Lucrul a fost reluat pe întreagă linia. Astfel şi acest atentat al guvernului maghiar contra ordinei publice în Ardeal se poate considera de deplin esuat.**

Sibiiu. — **Avem toate datele necesare pentru a putea afirma că bolşevismul şi greva sunt armele de cari oficialitatea şi amploiaţii maghiari pe teritor românesc s'a servit crezând că va putea distruge organizaţia Românilor în Ardeal.**

Redactor responsabil: **Dr. Sever Miclea.**
Editor responsabil: **Aurel Rusu.**

Inserate.

x ALEXANRU MAÁR, cunoscutul *fabricant de perii din Arad*, a deschis o prăvălie în Str. Deák Ferenc nr. 2, unde se pot cumpăra cu preţuri favorabile tot felul de perii, de cea mai bună calitate. Revânzătorilor preţ avantajos.

x *Carne de vacă şi de porc*, în cantităţi mai mari şi mai mici, se poate cumpăra dela *George Şimandan*, str. Aulich Lajos nr. 16. — Serviciu promt şi punctual. — Rog sprijinul binevoitor a On. public român.

x **Iuliu Halmos**, dentist diplomat, care a lucrat timp de 4 ani în atelierul militar al garnizoanei din Arad, şi-a făcut temeinice studii asupra celor mai nouă rezultate pe terenul dentistic, şi-a redeschis **atelierul dentistic** din **Arad** str. Asztalos Sándor nr. 10. Ordonează dela orele 8 a. m. până la orele 6 seara.

x **De vânzare.** O casă cu etaj, modern clădită, cu 6 locuinţe. Tot acolo se află de vânzare şi o casă mai mică cu 2 locuinţe. Adresa la Administraţia „Românului".

No. 10.

Un premiu de 500 coroane

va primi acela

care va afla ori va da de urmă la cele 2 *iepe galbene* de 6—7 ani, pe cari mi-le-au furat în seara din 24 l. c. Semnele de recunoaştere: Ambele sunt cu stea în frunte, una la foale e borţoasă, iar cealaltă are piciorul din dărăt bălan.

SEBESTYÉN MARK

proprietar de moară

ARAD, Piaţa Boross-Béni nr. 15. Telefon 52.

(Se—57)

Intreprindere Română

Prima societate română de import şi export

S. ITTU & COMP.

SIBIIU

Se ocupă esclusiv cu importul şi exportul internaţional al materiilor brute semifabricate şi fabricate. Legături comerciale internaţionale. :: :: Corespondenţă în limbile română, franceză, italiană, germană, şi maghiară. :: :: :: 141

PIETATE („Kegyelet")

Intreprinsă de înmormântare şi transportarea cadavrelor

ARAD, str. Weitzer János Nr. 7. Telefon Nr. 885.

Primeşte: Inmormântări dela cele mai simple până la cele mai pompoase cu preţurile cele mai convenabile. Mare depozit permanent de sicrie de metal şi lemn şi totfelul de articli necesari la înmormântări. :: :: Be 42

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN UNGARIA ŞI TRANSILVANIA.

„CONCORDIA"

TELEFON Nr. 750.

SOCIETATE PE ACŢIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMARUL 1|a.

TELEFON Nr. 750.

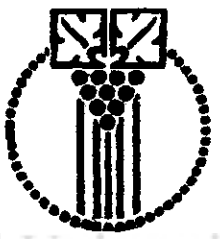

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne maşini din străinătate şi patrie ca: maşini de cules, maşini de tipar, maşini de tăiat şi maşini de vărsat clişeie, precum şi cu cele mai moderne litere, primeşte spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci şi sociotăţi, precum şi tipărituri advocaţiale, învitări de logodnă, cununie şi pentru petreceri. Anunţuri funebrale se execută cu cea mai mare urgenţă. Se execută tot felul de lucruri de aceasta branşe dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare promptă.

Preţuri modarate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA" ARAD. Preţul unui exemplar 20 filerĭ.